

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 21/2017-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 8. marca 2017 v senáte zloženom z predsedu Petra Brňáka, sudcu Milana Lalíka a sudkyne Marianny Mochnáčovej prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpeného advokátkou JUDr. Danicou Holováčovou, Čajakova 5, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 3/2012 (predtým vedenom pod sp. zn. 13 C 998/84 a sp. zn. 15 C 20/1991) a postupom Krajského súdu v Prešove v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 158/2016 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 3/2012 (predtým vedenom pod sp. zn. 13 C 998/84 a sp. zn. 15 C 20/1991) a postupom Krajského súdu v Prešove v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 158/2016 porušené boli.

2. [REDAKOVANÉ] priznáva finančné zadost'učinenie v sume 10 000 € (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Prešov p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Okresný súd Prešov je p o v i n n ý uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 459,33 € (slovom štyristopäťdesiatdeväť eur a tridsaťtri centov) na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Danice Holováčovej, Čajakova 5, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Sťažnosti [REDAKOVANÉ] vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. novembra 2016 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 3/2012 (predtým vedenom pod sp. zn. 13 C 998/84 a sp. zn. 15 C 20/91) a postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 158/2016.

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že právni predchodcovia – rodičia sťažovateľa podali okresnému súdu 9. júla 1984 žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, o ktorej viedol okresný súd konanie pôvodne pod sp. zn. 13 C 998/84, následne pod sp. zn. 15 C 20/91 a napokon pod sp. zn. 25 C 3/2012, pričom posledné odvolacie konanie v danej veci bolo krajským súdom vedené pod sp. zn. 17 Co 158/2016.

3. Sťažovateľ uviedol, že označené súdne konanie, ktoré sa začalo ešte 9. júla 1984, trvá viac ako 32 rokov a dosiaľ (v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu, pozn.) nie je právoplatne skončené, a preto navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti takto rozhodol:

„1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 25 C 3/2012 (predtým vedenom pod sp. zn. 13 C 998/84 a sp. zn. 15 C 20/91) a postupom Krajského súdu v Prešove v odvolacom konaní v súčasnosti vedenom pod sp. zn. 17 Co 158/2016 bolo porušené.

2. Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje, aby Krajský súd v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 158/2016 konal bez prieťahov.

3. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie vo výške 100 000 EUR, ktoré je Okresný súd Prešov povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu..

4. Okresný súd Prešov je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy jeho právneho zastúpenia.“

4. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 21/2017-20 z 18. januára 2017 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v senáte ústavného súdu v zložení Milan Ľalík (predseda senátu), Peter Brňák (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). V zmysle rozvrhu práce ústavného súdu na rok 2017 účinného od 1. marca 2017 I. senát ústavného súdu rozhoduje v tomto zložení: Peter Brňák (predseda senátu), Milan Ľalík (sudca) a Marianna Mochnáčová (sudkyňa). Z uvedeného dôvodu vec prerokoval a vo veci samej rozhodol I. senát ústavného súdu v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

5. Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti pred jej prijatím na ďalšie konanie vyjadrila predsedníčka krajského súdu listom sp. zn. Spr/10113/2016 z 3. januára 2017 a po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie listom sp. zn. Spr/10113/2017 z 9. februára

2017, pričom v podstatnej časti svojich vyjadrení doručených ústavnému súdu zdôraznila, že krajský súd v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 158/2016 konal v primeranej lehote a bez prietáhov, a preto sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k postupu krajského súdu v sťažovateľom označenom odvolacom konaní považuje za nedôvodnú.

6. Okresný súd sa k sťažnosti vyjadril listom sp. zn. 1SprO/316/2017, SprU/3003/2017 zo 17. februára 2017, v ktorom uviedol chronologický opis ním vykonaných úkonov vo veci.

7. Podaním doručeným ústavnému súdu 6. marca 2017 sťažovateľ v reakcii na vyjadrenia okresného súdu a krajského súdu zotrval na dôvodnosti svojej sťažnosti.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde vo veci sťažnosti sťažovateľa upustil od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa so stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu.

II.

9. Ústavný súd z vyžiadaného spisu okresného súdu sp. zn. 25 C 3/2012 v spojení so sťažnosťou, vyjadreniami okresného súdu a krajského súdu k sťažnosti, ako aj v spojení s obsahom spisu ústavného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 170/07 (v ktorej veci bol zisťovaný a posudzovaný priebeh namietaného konania) zistil tento priebeh konania:

10. Rodičia sťažovateľa podali okresnému súdu 9. júla 1984 žalobu o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, o ktorej viedol okresný súd konanie pod sp. zn. 13 C 998/84. Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 13 C 998/84-131 zo 4. januára 1987, ktorý bol potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 12 Co 108/87-169 z 22. júna 1987. Následne Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len

„najvyšší súd“) na základe mimoriadneho opravného prostriedku (sťažnosti generálneho prokurátora Slovenskej republiky pre porušenie zákona) svojím rozsudkom sp. zn. 7 Cz 18/90 z 20. decembra 1990 právoplatným 15. marca 1991 zrušil právoplatný rozsudok okresného súdu a rozsudok krajského súdu a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

11. Spis bol okresnému súdu doručený 12. apríla 1991, konanie bolo následne vedené pod sp. zn. 15 C 20/91 a vec bola pridelená sudkyňi [REDACTED].

12. Okresný súd konanie vo veci prerušil uznesením z 13. septembra 1991 do právoplatného skončenia veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 14 C 193/91 (ktorá bola právoplatne skončená 11. februára 1993) a vo veci rozhodol rozsudkom z 24. septembra 1998, ktorý bol na základe odvolania zrušený uznesením krajského súdu sp. zn. 1 Co 73/99 z 29. júna 1999 a vec vrátená okresnému súdu na ďalšie konanie.

13. Spis bol okresnému súdu vrátený 13. augusta 1999. Okresný súd konanie uznesením z 22. júna 2000 prerušil do právoplatného skončenia veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 10 C 335/00 (ktorá bola právoplatne skončená 9. februára 2002) a uznesením z 28. apríla 2004 prerušil do právoplatného skončenia veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 14 C 170/03 (ktorá bola právoplatne skončená 19. novembra 2004). Následne dochádzalo k zmenám zákonného sudcu z dôvodu sťažnosti a menovania zákonného sudcu za sudcu iného súdu.

14. Ústavnému súdu bola 16. mája 2007 doručená sťažnosť žalovaného v 1. rade, v ktorej namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov postupom okresného súdu v predmetnom konaní. Uznesením z 27. septembra 2007 ústavný súd túto sťažnosť prijal na ďalšie konanie a nálezom č. k. I. ÚS 170/07-37 zo 17. apríla 2008 vyslovil porušenie označených práv žalovaného v 1. rade, prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietáhov a priznal žalovanému v 1. rade finančné zadost'učinenie v sume 150 000 Sk a náhradu trov konania.

15. Od 9. augusta 2007 je vec pridelená sudkyňi okresného súdu [REDACTED].

16. V priebehu roku 2008 okresný súd zisťoval stav dedičských konaní, vyžiadal si aktuálne údaje z katastra nehnuteľností, nariadil pojednávanie na 5. jún 2008, ktoré bolo odročené bez prerokovania veci na neurčito pre neprítomnosť niektorých účastníkov. Sťažovateľ na pojednávaní 5. júna 2008 (na ktoré bol predvolávaný ako zástupca žalobcov v 1. a 2. rade) v spojení so svojím podaním doručeným súdu 24. júna 2008 oboznámil okresný súd s úmrtím svojich rodičov (žalobcov v 1. a 2. rade ešte v rokoch 2002 a 2005) s tým, že nehnuteľnosti tvoriace predmet sporu mu rodičia darovali ešte v roku 1998, pričom on je zároveň aj ich dedičom. Okresný súd v ďalšom konal so sťažovateľom ako s účastníkom konania v postavení žalobcu.

17. V priebehu roku 2009 bolo vo veci nariadené pojednávanie na 14. máj 2009, na ktorom nedošlo k prerokovaniu veci z dôvodu ospravedlnenej neúčasti žalovaného v 1. rade. Žalobca (sťažovateľ) na pojednávaní navrhol nariadiť znalecké dokazovanie a avízoval späťvzatie žaloby proti žalovanej vo 4. rade, čo aj učinil následným písomným podaním, a okresný súd uznesením z 15. decembra 2009 konanie proti tejto žalovanej (vo 4. rade) zastavil (pôvodne boli žalované štyri fyzické osoby, pričom k zmene v osobe žalovaného v 1. rade nedošlo, namiesto žalovaných v 2. a 3. rade sa z dôvodu úmrtia stala účastníčkou konania ich dcéra a vo vzťahu k žalovanej vo 4. rade bola žaloba späťvzatá a konanie zastavené, pozn.).

18. V rokoch 2010, 2011 až do mája 2012 okresný súd realizoval znalecké dokazovanie a s tým súvisiace úkony (výzvy účastníkom na predloženie otázok pre znalcov, ustanovenie znalcov, opakované urgencie ustanovených znalcov a predlžovanie lehôt na predloženie znaleckých posudkov na žiadosť znalcov vrátane zisťovania pobytu znalca nereagujúceho na výzvy súdu cestou polície, zaslanie znaleckých posudkov účastníkom na vyjadrenie, rozhodovanie o znalečnom atď.) Okresný súd nariadil pojednávanie na 12. apríl 2012, ktoré bolo pre ospravedlnenie sa zástupkyne žalovaného v 1. rade odročené na 17. máj 2012, na ktorom okresný súd vyhlásil rozsudok, ktorým zamietol vzájomnú žalobu žalovaného v 1. rade (doručená okresnému súdu 17. apríla 2012) a žalobu o zrušenie a vyporiadanie spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam medzi žalobcom (sťažovateľom) a žalovanými v 1. rade a 2. rade vylúčil na samostatné konanie. Rozsudok okresného súdu č. k 15 C 20/91-791 zo 17. mája 2012 nadobudol právoplatnosť 18. júla 2012. Okresný súd

ešte pred vyhlásením predmetného rozsudku vyrubil žalovanému v 1. rade poplatok za podanú vzájomnú žalobu, ktorý žalovaný v 1. rade žiadal odpustiť a okresný súd jeho žiadosti čiastočne vyhovel v rozsahu 50 % výšky vyrubného poplatku uznesením z 19. novembra 2012.

19. Konanie po vylúčení veci bolo ďalej vedené pod sp. zn. 25 C 3/2012.

20. V priebehu rokov 2013 a 2014 okresný súd prerokoval vec na pojednávaní 17. januára 2013, ktoré bolo odročené pre účely doplnenia znaleckého dokazovania k reálnej deľbe nehnuteľností (posudok bol vyžiadaný a doplnený do konca mája 2013). Ďalej bola vec prerokovaná na pojednávaní 7. novembra 2013, ktoré bolo odročené pre účely doplnenia druhého znaleckého posudku zabezpečením overenia geometrických plánov (posudok bol vyžiadaný, urgovaný a predložený okresnému súdu v auguste 2014). Na pojednávaní konanom 16. októbra 2014 okresný súd vo veci rozsudkom č. k. 25 C 3/2012-100 zrušil a vyporiadal spoluvlastníctvo k pozemkom vedeným na [REDACTED] pre k. ú. [REDACTED] a zrušil a vyporiadal spoluvlastníctvo k rodinnému domu zapísanému na [REDACTED] pre k. ú. [REDACTED] v spojení s finančným vyrovnaním s tým, že o trovách konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením.

21. Žalobca (sťažovateľ) a žalovaný v 1. rade podali v januári 2015 odvolanie proti rozsudku okresného súdu zo 16. októbra 2014 a po doručení odvolaní a vyjadrení účastníkom bol spis 5. marca 2015 predložený krajskému súdu na odvolacie konanie. Krajský súd rozsudkom č. k. 17 Co 60/2015-162 z 26. novembra 2015 potvrdil rozsudok okresného súdu zo 16. októbra 2014 v časti o zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva pozemkov vedených na [REDACTED] pre k. ú. [REDACTED] a v ostatnej časti (o zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva k rodinnému domu zapísanému na [REDACTED] pre k. ú. [REDACTED]) rozsudok okresného súdu zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Rozsudku okresného súdu boli krajským súdom vytýkané nedostatky týkajúce sa ustálenia a odôvodnenia finančného vyrovnania pri zrušení a vyporiadaní spoluvlastníctva k rodinnému domu, nie však samotný spôsob vyporiadania tohto rodinného domu (prikázaním do vlastníctva v spojení so zriadením vecného bremena).

22. Okresný súd po vrátení veci (18. decembra 2015) predložil v januári 2016 svoj rozsudok zo 16. októbra 2014 v právoplatnej časti na vykonanie záznamu katastrálnemu úradu, vo februári 2016 nariadil pojednávanie na 7. apríl 2016, na ktorom rozhodol rozsudkom č. k. 25 C 3/2012-177, ktorým zrušil a vyporiadal spoluvlastníctvo k rodinnému domu, obdobne ako vo svojom skoršom rozsudku, a určil finančné vyporiadanie v súlade so závermi krajského súdu.

23. Proti rozsudku okresného súdu č. k. 25 C 3/2012-177 zo 7. apríla 2016 podal odvolanie žalovaný v 1. rade. Okresný súd (po zaslaní odvolania a vyjadrení účastníkom) spis doručil krajskému súdu 12. septembra 2016 na odvolacie konanie. Krajský súd viedol odvolacie konanie pod sp. zn. 17 Co 158/2016, pričom 27. decembra 2016 nariadil termín verejného vyhlásenia rozsudku a rozsudkom sp. zn. 17 Co 158/2016 z 26. januára 2017 potvrdil rozsudok okresného súdu zo 7. apríla 2016. Krajský súd sám doručoval svoj rozsudok účastníkom vo februári 2017 a ešte pred vrátením doručeníek predložil spis ústavnému súdu spolu s vyjadrením k sťažnosti sp. zn. Spr/10013/2017 z 9. februára 2017. Spis bol ústavnému súdu doručený 14. februára 2017 a krajskému súdu vrátený 27. februára 2017.

III.

24. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

25. Sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a zároveň namieta aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

26. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

27. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (rovnako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

28. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

29. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplývala do 30. júna 2016 z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý bol s účinnosťou od 1. júla 2016 zrušený, a počnúc týmto dňom je úprava civilného sporového, civilného mimosporového a správneho súdneho konania predmetom Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), Civilného mimosporového poriadku (ďalej aj „CMP“) a Správneho súdneho poriadku (ďalej aj „SSP“).

30. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prietáhov podľa právnej úpravy účinnej do 30. júna 2016 vyplývala z § 6 OSP, ktorý súdu prikazoval, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupoval tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších

návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prerokovaná a rozhodnutá, ako aj z § 117 ods. 1 OSP, podľa ktorého bol sudca povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov, a z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

31. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prierahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expresis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP a čl. 12 CMP, podľa ktorých súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prierahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu (podľa CSP), resp. účastníkov konania (podľa CMP) a iných osôb. V zmysle § 5 SSP sa okrem iných týmto základným princípom civilného sporového konania spravuje aj konanie pred správnym súdom. Tento základný princíp konania je premietnutý do ďalších ustanovení Civilného sporového poriadku, Civilného mimosporového poriadku a Správneho súdneho poriadku so zohľadnením osobitostí jednotlivých druhov konaní tvoriacich predmet úpravy týchto poriadkov.

32. Povinnosť súdu konať bez prierahov vyplýva napríklad z § 157 ods. 1 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania, z ustanovení § 153 CSP o sudcovskej koncentrácii konania, ďalej z ustanovení § 168 – § 172 CSP o predbežnom prejednaní sporu a následkoch neprítomnosti strán, aj z § 179 ods. 1 CSP, podľa ktorého pojednávanie vedie súd tak, aby sa mohlo rozhodnúť spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania a účel tohto zákona, alebo § 183 ods. 1 prvej vety CSP, podľa ktorej pojednávanie sa môže odročiť len z dôležitých dôvodov.

33. V zmysle § 25 SSP sa citované ustanovenia Civilného sporového poriadku primerane použijú aj na konanie správneho súdu podľa Správneho súdneho poriadku, pričom povinnosť súdu konať bez prierahov vyplýva aj s ustanovení § 103 ods. 1 SSP, podľa ktorého ak sa konanie začalo, postupuje v ňom správny súd i bez ďalších návrhov tak,

aby vec bola čo najrýchlejšie rozhodnutá. Správny súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci konania nečinní. Účastníci konania sú povinní prispieť k tomu, aby sa dosiahol účel konania najmä tým, že pravdivo a úplne opíšu všetky potrebné skutočnosti, označia dôkazné prostriedky a dbajú na pokyny správneho súdu. Ďalej táto povinnosť správneho súdu vyplýva z § 105 ods. 1 SSP, podľa ktorého ak správny súd nariadi pojednávanie, pripraví ho tak, aby bolo možné rozhodnúť vo veci spravidla na jedinom pojednávaní, a z § 115 SSP, podľa ktorého pojednávanie možno odročiť len z dôležitých dôvodov alebo z dôvodu uskutočnenia neverejnej porady a vyhotovenia výroku rozhodnutia správneho súdu. Správny súd môže odročiť pojednávanie aj vtedy, ak to účastníci konania zhodne navrhnú.

34. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona (civilné mimosporové konania, pozn.) sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Povinnosť súdu konať v civilnom mimosporovom konaní bez priet'ahov je vyjadrená napr. aj v § 30 CMP, podľa ktorého po začatí konania postupuje súd v súčinnosti s ostatnými subjektmi konania tak, aby bola vec v čo najkratšom čase prejednaná a rozhodnutá, ďalej v § 31 CMP, podľa ktorého súd pokračuje v konaní, aj keď sú účastníci nečinní, ale aj v ustanovení § 34 CMP o vylúčení aplikácie okrem iných ustanovení Civilného sporového poriadku o koncentrácii konania (vrátane sudcovskej koncentracie konania).

35. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna, faktická, prípadne procesná zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESĽP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

36. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že predmet posudzovaného konania (zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam) sa môže javiť po skutkovej stránke ako čiastočne zložitejší vzhľadom na potrebu vykonania znaleckého dokazovania. Avšak vzhľadom na to, že spory o vyporiadanie podielového spoluvlastníctva tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov, nemožno predmetnú vec v zásade po skutkovej ani právnej stránke hodnotiť ako tak zložitú, že by zložitosť veci mohla ospravedlniť celkovú dĺžku posudzovaného konania.

37. Správanie účastníkov konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv s'ťažovateľa. Ústavný súd nezistil žiadne okolnosti, ktorými by s'ťažovateľ mohol prispieť k zásadnému predĺženiu prebiehajúceho súdneho konania.

38. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v uvedenom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, bol postup okresného súdu a krajského súdu v predmetnej veci. Ústavný súd zistil priebeh namietaného konania tak, ako je opísaný v II. časti tohto nálezu. Ústavný súd aj keď posudzoval konanie ako celok, t. j. spolu postup okresného súdu aj krajského súdu, zohľadnil okolnosť, že vo výraznej miere k celkovej dĺžke konania prispel svojím postupom okresný súd a len v nepatrnom rozsahu krajský súd svojím postupom v odvolacích konaniach. Pokiaľ ide o samotný postup okresného súdu, ústavný súd prihliadol aj na okolnosť, že konanie bolo (najmä v období od roku 1991 do 2007) opakovane prerušované do doby právoplatného skončenia iných súdnych konaní majúcich význam pre rozhodnutie veci. Pozornosti ústavného súdu neuniklo, že okresný súd v období rokov 2008 až 2016 vo veci priebežne a koncentrovane vykonával úkony smerujúce k rozhodnutiu veci, pričom konanie bolo v čase rozhodovania ústavného súdu (marec 2017) právoplatne skončené v celosti. Napriek uvedenému vzhľadom na celkovú dĺžku posudzovaného konania v trvaní 26 rokov (a to bez prihliadnutia na prvú etapu konania od podania žaloby 9. júla 1984 do zrušenia právoplatných rozsudkov okresného súdu a krajského súdu najvyšším súdom a vrátenia veci okresnému súdu 12. apríla 1991) ústavný súd konštatuje, že konanie ako celok charakterizujú priet'ahy.

39. Ústavný súd preto konštatuje, že postupom okresného súdu a postupom krajského súdu v posudzovanom konaní ako celku došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a ich práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

IV.

40. Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

41. Vzhľadom na to, že v čase rozhodovania ústavného súdu už bolo posudzované konanie skončené, ústavný súd nevyhovел sťažnosti v časti návrhu na uloženie príkazu krajskému súdu konať bez zbytočných prieťahov v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde.

42. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

43. Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 100 000 € z dôvodov uvedených v sťažnosti poukazujúc najmä na dlhotrvajúcu právnu neistotu. Podľa názoru ústavného súdu prichádza v tomto prípade do úvahy priznanie

primeraného finančného zadosťučinenia. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Ústavný súd považoval priznanie sumy 10 000 € sťažovateľovi za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Pri ustálení sumy finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliadal na celkovú dobu posudzovaného súdneho konania a jeho priebeh a na mieru zavinenia konajúcich súdov na vzniknutých pried'ahoch v posudzovanom konaní. Finančné zadosťučinenie ústavný súd priznal sťažovateľovi vo vzťahu k okresnému súdu z dôvodu zohľadnenia miery zavinenia okresného súdu na pried'ahoch v konaní v porovnaní so zanedbateľnou mierou zavinenia zo strany krajského súdu. Ústavný súd v súlade s čl. 127 ods. 3 ústavy a § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde časti sťažnosti, v ktorej sťažovateľ žiadal priznať finančné zadosťučinenie nad ústavným súdom priznanú sumu, nevyhovel.

44. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátkou, ktorá si uplatnila nárok na ich úhradu v celkovej sume 546 €.

45. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017 je 147,33 € a hodnota režijného paušálu je 8,84 €.

46. S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) a jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2017 (stanovisko k vyjadreniam okresného súdu a krajského súdu) v celkovej sume 459,33 € vrátane režijného paušálu.

47. Právna zástupkyňa si uplatňovala aj nárok na zvýšenie sumy o 20 %, keďže je platiteľom DPH, avšak ústavnému súdu nepredložila osvedčenie o registrácii DPH.

48. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP).

49. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 8. marca 2017